

NIBIO
NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

NIBIO OPPDRAGSRAPPORT | NIBIO COMMISSIONED REPORT

VOL.: 1 nr.: 39, 2015

Kartlegging av strandeng

Gnr/bnr 23/1, 23/3, Fornes. Vikna kommune, Nord-Trøndelag fylke

Per Vesterbukt
NIBIO Kvithamar

FORORD

Denne rapporten presenterer kartlegging og verdisetting av strandeng på lokaliteten gnr/bnr 23/1, 23/3 i Vikna kommune, Nord-Trøndelag fylke, på oppdrag fra grunneier og Vikna kommune.

Takk til Vikna kommune v/Anne Mette Haugan og grunneiere/brukere for verdifull informasjon til prosjektet.

Stjørdal, november 2015

Per Vesterbukt

INNHOOLD:

INNLEDNING.....	6
LOKALITET: FORNES.....	7
1. Fornes: Naturbeitemark.....	9
2. Fornes: Strandeng	14

SAMMENDRAG

Denne rapporten presenterer kartlegging og verdisetting av strandeng på lokaliteten gnr/bnr 23/1, 23/3 i Vikna kommune, Nord-Trøndelag fylke, på oppdrag fra grunneier og Vikna kommune.

Av naturtyper ble det registrert strandeng (G05), hevdet med beite - verdi A, og naturbeitemark verdi B. Strandenga utgjør et større strandengkompleks med god hevd og utforming med intakte soneringer. Etter Fremstad (1997) ble her registrert både fjæresaltgras-utforming, saltsiv-utforming og rødsvingel-fjærekoll-tiriltunge-utforming. Ingen rødlistearter ble påvist. All kartlegging er utført i henhold til DN-håndbok 13.

Innledning

Strandenger opptrer på beskyttede, slake løsmassestrender (leire, silt, mudder) med engvegetasjon av salttolerante grasarter og urter, med regelmessige oversvømminger av sjøvann. Store strandengkompleks forekommer gjerne på innsiden av større, grunne bukter og brakkvannspoller. Er også ofte påvirket av ferskvannssig fra landsiden. Mange strandenger ble tidligere beitet eller slått. Ikke-hevdete strandenger er gjerne dominert av høyvokste grasarter, strandkvann m. fl., mens kortvokste, åpne utforminger opptrer der det er beitet eller der det er grunnlendt skjellsandssubstrat. Strandsummerkan ligge lenger ut enn strandenga eller inne i brakkvannsviker og domineres som oftest av bestander av enkeltarter. Frodige, høyvokste strandsummer av f.eks. havsivaks eller havstarr opptrer der det er dypere sedimenter av leire og organisk mudder. Store takrørsummer opptrersærlig ved bekkeutløp/brakkvannsområder og kan også føres til denne naturtypen (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

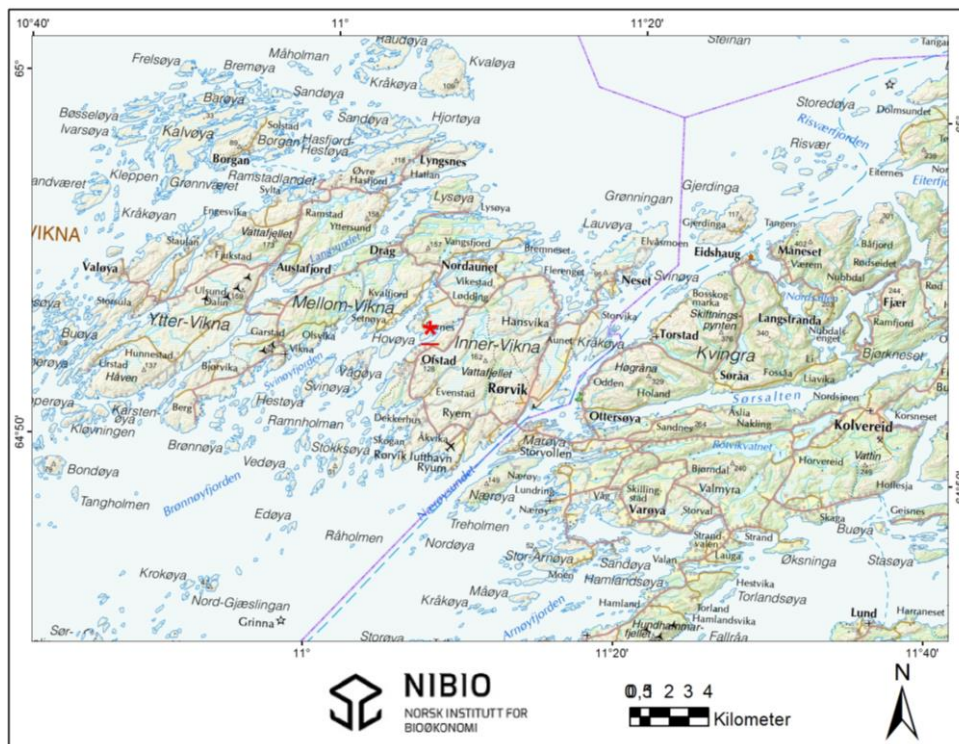
Hvorfor er naturtypen viktig?

Naturtypen har stor betydning som hekke- og rasteplass for flere fuglearter, og flere plante- og dyrearter som tidligere var vanlige i kulturlandskapet har nå sine største gjenværende populasjoner på eller i tilknytning til denne naturtypen. Vegetasjonen karakteriseres dessuten av mange salttålende og kravfulle arter som ikke finnes i innlandet. Åpne strandenger er blant de mest artsrike plantesamfunnene i kyststrøk (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

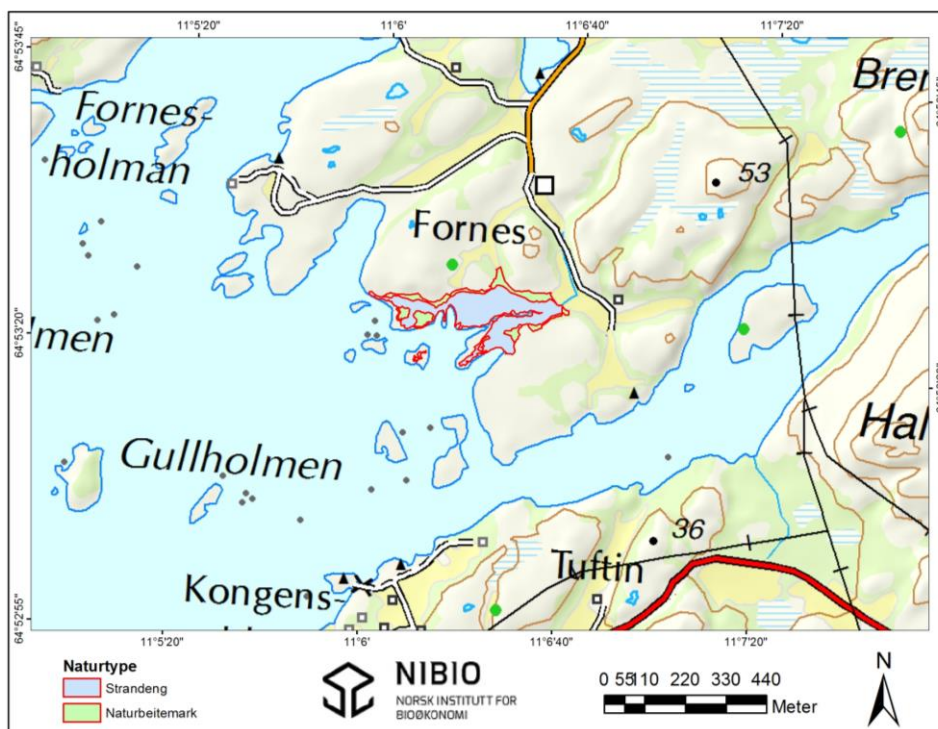
Trusler/sårbarhet

Naturtypen er utsatt for arealpress i strandsonen fra mange påvirkningsfaktorer og er i dag rødlistet (NT). Den største trusselen mot strandengene er gjengroing som følge av opphør av beite eller slått. Oppdyrking utgjør også en trussel, samt gjødsling av enga med handelsgjødsel. Andre trusler er utfylling, veibygging og nedbygging (Direktoratet for naturforvaltning 2007).

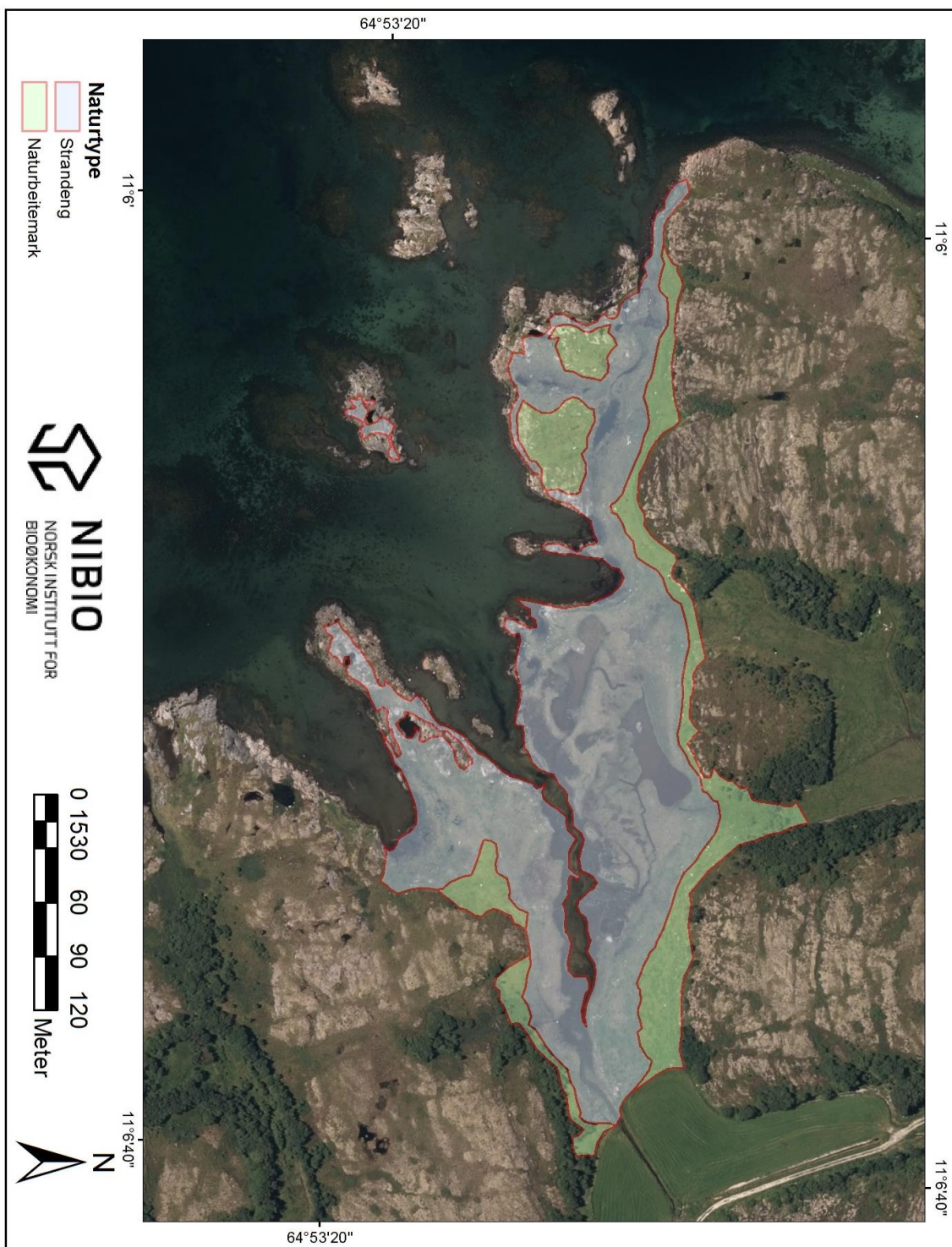
Lokalitet: Fornes

Figur 1. Stedsangivelse for lokaliteten Fornes, Vikna kommune (merket med rødt kryss). Kartgrunnlag: Norge digitalt.

Figur 2. Topografisk oversikt for lokaliteten Fornes, Vikna kommune, med kartlagte naturtyper (inntegnet grønt og blått). Kartgrunnlag: Norge digitalt.

Figur 3. Oversikt over kartlagte naturtyper (inntegnet blått og grønt) innenfor lokaliteten Fornes, Vikna kommune. Kartgrunnlag: Norge digitalt.

1. Fornes: Naturbeitemark

Figur 4. Oversikt over lokaliteten Fornes: Naturbeitemark (inntegnet rødt). Kartgrunnlag: Norge digitalt.

ID Naturbase:	BN00037547
UTM 32:	7197905N 599859Ø
Viktig naturtype:	D04 Naturbeitemark
Utforming:	D0404 Frisk fattigeng
Verdi:	B
Registrert dato:	23.06.2015.
Areal:	10.6 daa.
Hevd:	God

Områdebeskrivelse

Innledning

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av NIBIO v/Per Vesterbukt, og er en kartlegging av naturtyper innenfor en strandsone-lokalitet ved Fornes, på oppdrag fra bruker og Vikna kommune. Området ble befart 23.6.2015 av Per Vesterbukt. Evt. tidligere kartlegging og informasjon fra grunneier er også lagt til grunn for kartleggingen.

Naturgrunnlag og beliggenhet

Fornes ligger helt vest på Inner-Vikna, ca. 7 km øst for tettstedet Rørvik, Vikna kommune. Landskapet i området består av generelt lavereliggende kupert, berglendt terreng, dominert av naturtypen kystlynghei, ofte omgitt av smale, flate marine avsetninger (skjellsand, grus og leire) som gjerne er dyrket mark, samt større myrpartier.

Naturbeitemarka utgjør høyereliggende areal av det flate strandsonpartiet, ca. 1-3 moh., og strekker seg fra øvre strandeng opp mot tilgrensende kystlynghei, samt noe fulldyrket mark. Også noen grunnlendte holmer med tynt jordsmonn på berg med såpass høy beliggenhet at vegetasjonsstruktur med naturbeitemark er etablert på disse. Berggrunnen består av granodiorittisk gneis, båndet og sliret, delvis migmatittisk.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Naturtypen er Naturbeitemark (DO4), med utforming Frisk fattigeng (DO4074).

Artsmangfold

Fra tilgrensende strandeng inntreffer her et skifte i artssammensetningen. Gulaks, smyle, sølvbunke, engrapp, rødkløver, enghumleblom, engfiol, tepperot, engsyre, marikåpe sp., rødsvingel, fuglevikke, ryllik og dunhavre kommer inn som mengdearter i større og mindre omfang, mens typiske strandengarter utgår eller med svært sparsom utbredelse. De små holmene i vest har flekkvise innslag av naturbeitemark (delvis i mosaikk med berg) med bl.a. gulaks, smyle, rødsvingel, tepperot, blokkebær, røsslyng, fuglevikke, krekling og slåttestarr. Ingen rødlistearter påvist.

Bruk, tilstand og påvirkning

Gammel beiteeng som i dag beites av kyr og kviger. Naturbeitemarka fremstår med generelt god hevd og moderat beitetrykk. Lite/ingen gjødselpåvirkning. Har vært sammenhengende husdyrhold med storfe siste ti år på Fornes. Før det et lite opphold der arealet var brakklagt over en periode på 5-10 år.

Fremmede arter

Ingen

Skjøtsel og hensyn

Videreføring av husdyrbeite ønskelig for å opprettholde naturtypen.

Helhetlig landskap

Naturbeitemarka utgjør sammen med strandenga et større sammenhengende areal med beiteeng. Inngår i en større skala med et helhetlig kulturlandskap preget av kystjordbruk.

Verdibegrunnelse

Velutviklet, middels artsrik naturbeitemark med lang kontinuitet og intakt vegetasjonsstruktur som fortsatt er i drift med god hevd. Ikke gjødselpåvirket, fravær av gjengroing, samt stort areal rødlistet naturtype (VU).

Bilder

Figur 5. Oversikt over strandengkomplekset, der naturbeitemarka sees som lysegrønt høyereliggende mark til høyre, og en smal stripe inntill skogen helt til venstre i bildet. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO, 23.6.2015.

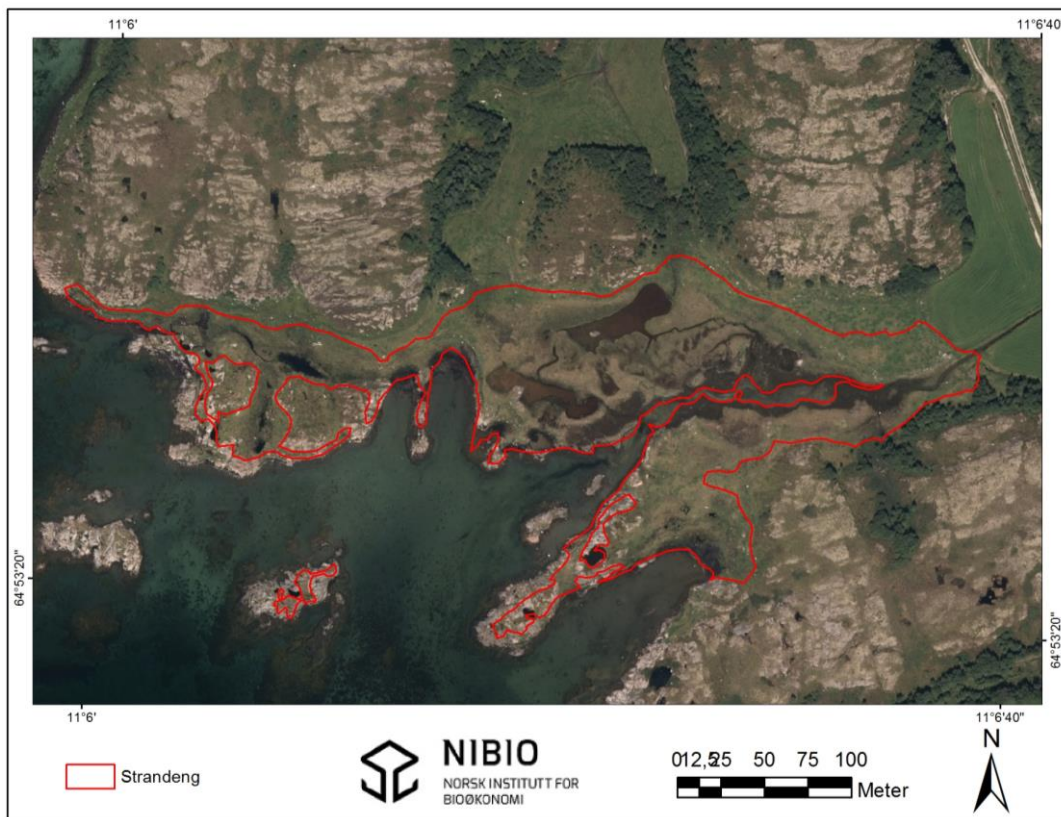

Figur 6. Naturbeitemarka lengs øst, sett mot nordøst. Her er større innslag av bl.a. engsoleie, sølvbunke, gulaks, rødkløver, ryllik, enghumleblom, marikåpe og tepperot. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO, 30.6.2015.

Figur 7. Kyr på beite i naturbeitemarka, som nederst til venstre går over i den mørkere strandenga. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO, 30.6.2015.

2. Fornes: Strandeng

Figur 8. Oversikt over lokaliteten Fornes: Strandeng (inntegnet rødt). Kartgrunnlag: Norge digitalt.

ID Naturbase:	BN00037547
UTM 32:	7197873N 599761Ø
Viktig naturtype:	G05 Strandeng og strandsump
Utforming:	G0503 Hevdet med beite
Verdi:	A
Registrert dato:	23.06.2015.
Areal:	34.3 daa.
Hevd:	God

Områdebeskrivelse

Innledning

Områdebeskrivelsen er utarbeidet av NIBIO v/Per Vesterbukt, og er en kartlegging av naturtyper innenfor en fjæresone-lokalitet ved Fornes, på oppdrag fra bruker og Vikna kommune. Området ble befart 23.6.2015 av Per Vesterbukt. Evt. tidligere kartlegging og informasjon fra grunneier er også lagt til grunn for kartleggingen.

Naturgrunnlag og beliggenhet

Fornes ligger helt vest på Inner-Vikna, ca. 7 km øst for tettstedet Rørvik, Vikna kommune. Landskapet i området består av generelt lavereliggende kupert, berglendt terreng, dominert av naturtypen kystlynghei, ofte omgitt av smale, flate marine avsetninger (skjellsand, grus og leire) som gjerne er dyrket mark, samt større myrpartier.

Strandenga utgjør et større flatt strandsonепartiet som i øvre del går over i naturbeitemark. Nedre deler med fint, stabilt substrat (silt, leire), mens øvre deler har mer blandet substrat og enkelte innslag med tørrere avsetninger i form av høyere grusrygger. Berggrunnen består av granodiorittisk gneis, båndet og sliret, delvis migmatittisk.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Naturtypen er G05 Strandeng og strandsump, med utforming G0503 Hevdet med beite. Større deler av strandengarealet ligger i øvre geolitoral sone, som etter fremstad (1997) gir vegetasjonstypen U5 Øvre salteng. Her er flere utforminger, der U5a Saltsiv-utforming har stor utbredelse i midtre geolitoral, med saltsiv og rødsvingel, sammen med bl.a. strandkryp og strandkjempe. Øvre geolitoral også med større utbredelse av U5c Rødsvingel-fjærekoll-tiriltunge-utforming. Her dominerer rødsvingel sammen med bl.a. fjærekoll og flekkvise innslag av gåsemure, tiriltunge, skjørbuksurt, saltsiv, strandkryp, tangmelde, strandkjempe, smårapp og buestarr. Denne utformingen har flere innslag av gras og urter. Lenger ned i strandflata kommer innslag med vegetasjonstypen U4 Nedre og midtre salteng. Her er vanligste utforming U4a Fjæresaltgras-utforming, som i tillegg til fjæresaltgras har dominans av strandkryp og strandkjempe. Flatt terreng gir flere steder diffuse overganger mellom U4a og U5a i lokaliteten.

Artsmangfold

Ganske artsrik strandeng med dominante og ko-dominante innslag som saltsiv, rødsvingel, tiriltunge, skjørbuksurt, smårapp, buestarr, fjærekoll, gåsemure og strandkjempe. Også forekomster med bl.a. jåblom, krypkvein, fjæresauløk, tangmelde, ryllik, fuglevikke, og hvitkløver. Nedre deler med økende innslag av strandkryp, strandkjempe og fjæresaltgras. Ingen rødlistearter påvist.

Bruk, tilstand og påvirkning

Stort og intakt strandengareal som i dag beites av storfe. Generelt god hevd med moderat beitetrykk i enga. Ikke gjødselpåvirket. Har vært sammenhengende husdyrhold med storfe siste ti år på Fornes. Før det et lite opphold der arealet var brakklagt over en periode på 5-10 år.

Fremmede arter

Ingen

Skjøtsel og hensyn

Ønskelig med videreføring av husdyrbeite.

Helhetlig landskap

Strandenga på Fornes utgjør sammen med naturbeitemarka en viktig del av et større kulturbetinget areal med god hevd.

Verdibegrunnelse

Større intakt strandengkompleks. Forholdsvis artsrik og med god hevd i form av beite med storfe. Størrelse i kombinasjon med tilstand og hevd tilsier A-verdi.

Kilder

Stallemo, S. 2015. Pers. med.

Direktoratet for naturforvaltning. 2001. Naturbase dokumentasjon, biologisk mangfold.

Direktoratet for naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper - Verdisetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13 2.utgave 2006 (oppdatert 2007)

Direktoratet for naturforvaltning. 2009. Handlingsplan for slåttemark.

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12. 279 s.

Gederaas, L., Moen, T.L., Skjelseth, S. & Larsen, L.-K. (red.) 2012. *Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012*. Artsdatabanken, Trondheim.

Norderhaug, A., Austad, I., Hauge, L. & Kvamme, M., 1999: Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker. Landbruksforlaget. 252 s.

Lindgaard, A. og Henriksen, S. (red.) 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. Artsdatabanken, Trondheim.

NGU u.d. Berggrunn Nasjonal berggrunnsdatabase. Lokalisert 02.10.15. på <http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>

Bilder

Figur 9. Oversiktsbilde av strandenga sett utover mot vest. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO, 23.6.2015.

Figur 10. Strandenga fra vest mot øst. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO, 23.6.2015.

Figur 11. Feltsjikt fra øvre strandeng (utforming U5c), med fjærekoll og rødsvingel i blomst. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO, 23.6.2015.

Figur 12. Feltsjikt fra nedre/midtre strandeng (utforming U4a), med mengdeartene strandkjempe, strandkryp og fjæresaltgras. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO, 23.6.2015.

Figur 13. Kyr på beite i strandenga. Bildet viser soneringer med midtre strandeng nærmest, øvre strandeng midt på bildet og en smal stripe naturbeitemark bakerst som grenser opp mot berget. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO, 23.6.2015.

Figur 14. Parti fra øvre strandeng med fjærekoll på vei ut i blomst. Foto: Per Vesterbukt/NIBIO, 23.6.2015.

NIBIONORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

TITTEL/TITLE

KARTLEGGING AV STRANDENG

Gnr/bnr 23/1, 23/3, Fornes. Vikna kommune, Nord-Trøndelag fylke

DATO/DATE:	TILGJENGELIGHET/AVAILABILITY:	PROSJEKT NR./PROJECT NO.:	SAKSNR./ARCHIVE NO.:
30.11.2015	Åpen	630011	2015/319
RAPPORT NR. /REPORT NO.:	ISBN-NR./ ISBN-NO:	ANTALL SIDER/ NUMBER OF PAGES:	ANTALL VEDLEGG/ NUMBER OF APPENDICES:
1(39) 2015	978-82-17-01495-9	22	0

OPPDRAGSGIVER/EMPLOYER:

Simon Stallemo

KONTAKTPERSON/CONTACT PERSON:

Simon Stallemo

STIKKORD/KEYWORDS:

Strandeng, naturbeitemark, skjøtsel,
kartlegging, naturtyper

FAGOMRÅDE/FIELD OF WORK:

Seksjon for kulturlandskap og biologisk
mangfold

SAMMENDRAG:

Denne rapporten presenterer kartlegging og verdisetting av strandeng på lokaliteten gnr/bnr 23/1, 23/3 i Vikna kommune, Nord-Trøndelag fylke, på oppdrag fra grunneier og Vikna kommune.

Av naturtyper ble det registrert strandeng med verdi A, og naturbeitemark, verdi B. Strandenga utgjør et større strandengkompleks med god hevd, og utforming med intakte soneringer. Etter Fremstad (1997) ble her registrert både fjæresaltgras-utforming, saltsiv-utforming og rødsvingel-fjærekoll-tiriltunge-utforming. Ingen rødlistearter ble påvist. All kartlegging er utført i henhold til DN-håndbok 13.

LAND/COUNTRY:

Norge

FYLKE/COUNTY:

Nord-Trøndelag

KOMMUNE/MUNICIPALITY:

Vikna

STED/LOKALITET:

Fornes

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

GODKJENT / APPROVED

KNUT ANDERS HOVSTAD

PROSJEKTLEDER / PROJECT LEADER

PER VESTERBUKT